

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Bruselis, 2006 01 25
KOM(2006) 19 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Teminė programa „Vystymosi procese dalyvaujantys nevalstybiniai subjektai ir vietos
valdžios institucijos“**

TURINYS

1.	Įvadas	3
2.	Kontekstas	3
2.1.	Temos analizė.....	3
2.2.	Nustatyta politikos programa	5
2.3.	Ankstesnė patirtis ir padarytos išvados	6
2.4.	Teminės strategijos pagrindas	6
3.	Teminė programa	8
3.1.	Taikymo sritis.....	8
3.1.1.	Reikalavimus atitinkantys subjektai.....	8
3.1.2.	Reikalavimus atitinkančios intervencijų rūšys.....	8
3.1.3.	Geografinė aprėptis	9
3.2.	Programavimo principai.....	9
3.3.	Tikslai.....	10
3.4.	Prioritetai.....	11
	PRIEDAS – ankstesnės patirties santrauka.....	12

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Teminė programa „Vystymosi procese dalyvaujantys nevalstybiniai subjektai ir vietos valdžios institucijos“

1. ĮVADAS

Siekdama racionalizuoti ir supaprastinti dabartinę Bendrijos išorės veiksmus reglamentuojančią teisės aktų sistemą, Europos Komisija pasiūlė naują šešių priemonių sistemą pagal 2007–2013 m. finansines perspektyvas. Trys priemonės (humanitarinės pagalbos, stabilumo ir makrofinansinės paramos) yra horizontalaus pobūdžio ir yra derinamos prie konkrečių poreikių ir aplinkybių. Trys priemonės (pasirengimo narystei pagalbos, paramos Europos kaimynystės ir partnerystės politikai (ENPI), taip pat vystymąsi remiančio ir (arba) ekonominio bendradarbiavimo (DCECI)) yra skirtos konkrečioms politikos kryptims įgyvendinti ir turi nustatytas geografines taikymo sritis. Ateityje šios priemonės sudarys teisinį pagrindą, kuriuo bus reglamentuojamos Bendrijos išlaidos, skirtos išorinio bendradarbiavimo programoms, įskaitant atitinkamas temines programas, bei pakeis dabar galiojančius teminius reglamentus.

Pagal šiuos pasiūlymus teminės programos teikia daug papildomos naudos ir papildo geografines programas, kurios tebėra Bendrijos bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis pagrindas¹.

Komisija įsipareigojo su Europos Parlamentu ir Taryba aptarti kiekvienos teminės programos taikymo sritį, tikslus ir prioritetus, remdamasi abiem institucijoms teikiama oficialiais pranešimais. Po šio proceso bus numatytos politikos gairės vėlesniems programavimo etapams, ypač teminių strateginių dokumentų rengimui pagal pirmiau minėtas priemones.

Komisija, siekdama užtikrinti, kad apibrėžiant pagrindines programos savybes dalyvautų įvairios suinteresuotosios šalys, rengė išsamias viešąsias konsultacijas. Programa yra paremta šių konsultacijų rezultatais (žr. Vystymosi GD *Europa* tinklalapį, kuriame pateikta visa ataskaita apie viešąsias konsultacijas).

2. KONTEKSTAS

2.1. Temos analizė

Pagal „Europos bendrą susitarimą dėl vystymosi“² nustatyta, kad atsakomybė ir dalyvavimas yra pagrindiniai ES vystymosi politikos principai. Tam, kad šie principai

¹ Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui „Išorės veiksmai vykdant temines programas pagal 2007–2013 m. būsimą finansinę perspektyvą“ KOM(2005) 324, 2005 8 3.

² Europos Sąjungos Taryba, dokumentas Nr. 14820/05, 2005 m. lapkričio 22 d.

būtų taikomi veiksmingai, Komisija atlieka svarbų vaidmenį lengvindama ir skatindama dialogą tarp valstybinių ir nevalstybinių subjektų dėl vystymosi prioritetų bei strategijų šalyse partnerėse.

Šiomis aplinkybėmis svarbiausia visais aspektais ir skirtinguose etapuose remti šalyse vykstančius gebėjimų stiprinimo procesus. Didėja šalių partnerių vyriausybių pasiryžimas skatinti dalyvavimą. Jos vis daugiau įtraukia savo šalių pilietinę visuomenę į vystymosi strategijų rengimą ir įgyvendinimą bei padeda jai lengviau gauti finansavimą. Tačiau kai kuriais atvejais dėl tam tikrų šalyje susiklosčiusių aplinkybių arba centrinės valdžios pozicijos, suinteresuotosios šalys šiame procese dalyvauja tik iš dalies, ribotai arba, kraštutiniais atvejais, visai jame nedalyvauja.

Ši programa pakeis šiuo metu vykdomas bendro NVO finansavimo ir decentralizuoto bendradarbiavimo programas. Ji yra orientuota į subjektus, o ne sektorius. Šia programa bus remiama suinteresuotųjų šalių iniciatyvos teisė, suteikiant finansavimą jų pačių iniciatyvoms tais atvejais, kai tam netinka geografinės programos. Pagal ją bus teikiama papildoma parama, kuri tiems patiems subjektams gali būti skiriama pagal kitas į sektorius orientuotas programas, ypač pagal programą demokratijai ir žmogaus teisėms remti.

Šiame komunikate pateikiamos politinės gairės, skirtos į subjektus orientuotai teminei programai, kurią būtų galima vykdyti kartu su geografinėmis programomis ir kuri papildytų kitas temines programas. Šios gairės skirtingiems subjektams skiriasi, atsižvelgiant į subjektų teikiamą papildomą naudą pagal programos apimtį ir atitinkamas subjektų savybes, poreikius bei apribojimus (pajėgumus, galimybes, konkrečias interesų sritis, finansinius išteklius), siekiant nustatyti, kaip būtų geriausia juos įtraukti į ES vystymosi politiką. Pagal į subjektą orientuotą požiūrį pilietinės visuomenės organizacijos laikomos pagrindiniais subjektais teikiant paramą ir svarbiais, su politikos formavimo procesu siejamais dalyviais. Taigi šios programos dėka pilietinė visuomenė galės pasinaudoti savo iniciatyvos teise, kurti naujovišką požiūrį ir padaryti šį procesą dinamiškesnį.

Nevalstybiniams subjektams papildomą naudą teikia jų nepriklausomumas nuo valstybės, glaudus ryšys su rinkėjais ir gebėjimas juos suprasti, gebėjimas aiškiai išreikšti konkrečius interesus, jų taikomos žinios ir patirtis bei sugebėjimas užpildyti strateginių tikslų ir realaus jų įgyvendinimo spragą.

Kalbant apie nevalstybinius subjektus būtų galima pabrėžti konkretų skirtingų tipų organizacijų indėlį. NVO dėka piliečių ir eilinių narių nuomonė išgirstama politikos debatuose, jos taip pat veiksmingai prisideda prie vystymosi veiklos. Darbdavių ir darbuotojų organizacijos atlieka pagrindinį vaidmenį skatinant socialinį dialogą ir taip prisideda visiems užtikrinant deramą darbą bei teisingą augimą. Nepriklausomi politiniai fondai gali prisidėti ugdant demokratinius principus bei skatinant ryšius tarp piliečių ir politikos atstovų. Universitetai gali padėti stiprinti pilietinės visuomenės analitinius įgūdžius ir didinti mokslinių tyrimų pajėgumus bei skatinti Šiaurės ir Pietų bei Pietų ir Pietų tinklų kūrimą.

Pageidautina, kad vietos valdžios institucijos paramą gautų pagal geografines programas, vykdamas decentralizacijos veiksmus. Tačiau jos yra daug arčiau piliečių nei kitos viešosios institucijos ir gali padėti piliečiams per labai trumpą laiką įsitraukti į vystymosi

procesą, palengvinti sąveiką tarp piliečių ir valstybės bei nutiesti tiltus tarp ES ir šalių partnerių piliečių.

Pagrindinius šio pasiūlymo aspektus galima apibendrinti taip:

- Visos ES ir šalių partnerių pilietinės visuomenės organizacijos bei vietos valdžios institucijos iš esmės atitinka finansavimo pagal šią teminę programą reikalavimus.
- Didžioji finansinių asignavimų dalis bus skiriama aptariamoje srityje vykdomoms intervencijoms, kurios įgyvendinamos besivystančiose šalyse, remti. Tačiau pagal programą tinkamas dėmesys taip pat bus skiriamas intervencijoms, kurios skatina informavimą ir su vystymusi susijusį švietimą. Finansavimas taip pat galės būti skiriamas veiklai, kuria lengvinamas suinteresuotųjų šalių tinklų koordinavimas.
- Skirtingo pobūdžio intervencijos bus įgyvendinamos besivystančiose šalyse, kurioms taikoma DCECI, ir visose šalyse, kurioms taikoma ENPI.
- ES valstybės narės ir stojančiosios šalys gali gauti finansavimą intervencijoms informavimo bei su vystymu susijusio švietimo srityse ir ES suinteresuotųjų šalių tinklams koordinuoti.
- Konkretūs veiklos prioritetai ir išsamesnė informacija apie konkrečią programos taikymo sritį bus išdėstyti daugiamečiame programavimo dokumente (teminiame strateginiame dokumente).

2.2. Nustatyta politikos programa

Nevalstybinių subjektų ir vietos valdžios institucijų įtraukimas į vystymosi procesą, pavyzdžiui, per dialogą bei suteikiant finansinę paramą, yra nusistovėjęs EB vystymosi politikos principas, kuris perteikiamas daugelyje Komisijos politikos dokumentų ir kitų ES institucijų išvadose, rezoliucijose ir nuomonėse³.

„Europos bendras susitarimas dėl vystymosi“

„ES remia aktyvų visų suinteresuotųjų šalių dalyvavimą šalių vystymesi ir ragina visą visuomenę dalyvauti. Pilietinė visuomenė, įskaitant ekonominius ir socialinius partnerius, pavyzdžiui, profesines sąjungas, darbdavių organizacijas ir privatųjį sektorių, nevyriausybinės organizacijas ir kitus šalių partnerių nevalstybinius subjektus, atlieka ypač svarbų vaidmenį skatinant demokratiją, socialinį teisingumą ir žmogaus teises. ES dar labiau rėms nevalstybinių subjektų gebėjimų kūrimą, kad išaugtų jų įtaka vystymosi procesui ir būtų tęsiamas politinis, socialinis bei ekonominis dialogas. Svarbus Europos pilietinės visuomenės vaidmuo taip pat bus pripažintas; šiuo tikslu ES skirs ypatingą dėmesį žmonių supažindinimui su vystymosi problemomis ir sieks, kad ES piliečiai daugiau žinotų apie šią sritį.“

³ „Europos bendras sutarimas dėl vystymosi“ (ES Taryba – 14820/05, 2005 11 22); „Nevalstybinių subjektų dalyvavimas EB vystymosi politikoje“ – KOM(2002) 598, 2002 11 7; 2003 m. gegužės 19 d. Tarybos išvados, 2003 m. rugsėjo 4 d. Europos Parlamento rezoliucija, 2003 m. liepos 16 d. Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė.

Tokios pozicijos taip pat laikomasi partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimuose. AKR ir EB bendradarbiavimo partnerystės aspektas palengvino pozicijų dėl dalyvavimo vystymosi procese atsiradimą, jų progresyvų sujungimą ir formalizavimą. Dalyvavimas yra aiškiai numatytas AKR ir EB bendradarbiavimo principuose, pagal šį principą dalyvauja daug įvairių suinteresuotųjų šalių. Peržiūrint Kotonu susitarimą atsirado galimybė dar labiau sutvirtinti šią poziciją, visų pirma, remiantis programavimo dialogu suteikiant galimybę lengviau gauti finansavimą, o antra, siekiant, kad šią poziciją perimtų vietos valdžios institucijos⁴. Vyrauja bendra EB bendradarbiavimo su kitų geografinių regionų, pavyzdžiui Azijos, Lotynų Amerikos šalimis ir kaimyninėmis šalimis, tendencija siekti aktyvesnio pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimo, taip pat ir jų dalyvavimo dialoge dėl politikos⁵. Todėl pilietinės visuomenės dalyvavimas yra neatsiejama EB vykdomos veiklos dalis.

Europos kaimynystės politika siekiama kurti ypatingą partnerystę su kaimyninėmis šalimis, priartinant jas prie Sąjungos ir suteikiant joms galimybę dalyvauti Bendrijos vidaus rinkoje, kartu remiant dialogo kūrimą, reformas ir socialinių bei ekonominių vystymąsi. Nors vykdant šias politikos kryptis aiškus yra integracijos tikslas, jas įgyvendinant paprastai atsižvelgiama ir į svarbius vystymosi aspektus. Skurdo mažinimas ir socialinio vystymosi tikslų siekimas padėtų kurti labiau klestinčias, teisingesnes ir todėl stabilesnes visuomenes pirmiausia besivystančiose šalyse. Priemonės, kurios gali suteikti techninę ir finansinę pagalbą remiant šias politikos kryptis, apims, tinkamais atvejais, geriausią praktiką vystymosi srityje skatinant veiksmingą valdymą ir įgyvendinimą. Dalyvavimą skatinanti pozicija neabejotinai yra tokios geriausios praktikos vystymosi srityje dalis.

2.3. Ankstesnė patirtis ir padarytos išvados

Bendras NVO finansavimas iš ES ir pagal decentralizuoto bendradarbiavimo programas palaipsniui įtvirtino į subjektą orientuotas ir subjektų iniciatyvos teisę remiančias vystymosi politikos priemones. Ankstesnė patirtis (žr. priedą) ir vertinimai bei diskusijos su įvairiomis dalyvaujančiomis šalimis rodo, kad EB ir kitų nei centrinė valdžia suinteresuotųjų šalių strateginės partnerystės teikiamos galimybės nėra visiškai panaudojamos. Neatrodė, kad tai būtų susiję su politikos programa, tai pirmiausia sąlygoja finansinių reglamentų reikalavimai, dažni įgyvendinimo taisyklių ir sąlygų pasikeitimai. Tuo pat metu finansuoti pateiktų pasiūlymų skaičius labai padidėjo, tačiau juos nagrinėjančių Komisijos žmogiškųjų išteklių tiek pat nepadaugėjo. Šiuo metu Komisija nagrinėja naujus atrankos procedūrų būdus, siekdama palengvinti administracinę naštą, geriau sutelkti kvietimus teikti pasiūlymus ir palengvinti mažų NVO galimybę gauti finansavimą. Išskaidyto ir į subjektą orientuoto požiūrio nustatymas padės įgyti naujovišką ir paprastesnį požiūrį į šių subjektų bendrą finansavimą.

2.4. Teminės strategijos pagrindas

Be paramos nevalstybiniam subjektams įvairiose (ir geografinėse, ir teminėse) humanitarinės pagalbos ir bendradarbiavimo vystymosi labai programose, į subjektą orientuota teminė programa su tinkamais finansiniais ištekliais būtina ir tuomet:

⁴ Peržiūrėtas Kotonu susitarimas, 4, 6, 58 straipsniai ir IV priedo 4 ir 15 straipsniai.

⁵ Visų pirma žr. susitarimų dėl politinio dialogo ir bendradarbiavimo su Centrinės Amerikos šalimis ir Andų bendrija 43 straipsnį.

- Jei bendradarbiavimas geografinių programų pagrindu yra ribotas, kaip sudėtingu partnerystės atveju⁶, programa leis EB toliau laikytis išsipareigojimų, tiesiogiai remti gyventojus, palengvinti pagalbos įgyvendinimą ir galimybę gauti pagrindines paslaugas, stiprinti demokratizavimo ir palengvinti taikos kūrimo procesus tokiose situacijose. Tai turėtų papildyti viešųjų institucijų šiose srityse pasiektą pažangą.
- Jei bendradarbiavimas vyksta ir partnerystė yra veiksminga, pagal programą finansuojami veiksmai papildys ir pagerins šalių arba regionų bendradarbiavimo programas remiant suinteresuotąsias šalis, imančias taikyti naujas schemas ir metodus, kad geriau integruotų įvairių sričių prioritetus visaapimančiu būdu, palengvintų bazinės arba tam tikros grupės dalyvavimą, skatintų lyčių lygybę, stiprintų gebėjimus naujose, pavyzdžiui, sąžiningos prekybos, aplinkosaugos palaikymo ir t. t., srityse.
- Programa padės sustiprinti pasitikėjimą tarp valstybinių ir nevalstybinių subjektų, pavyzdžiui, politinėmis diskusijomis, pagrindinių paslaugų teikimu ir t. t., kad būtų palengvintas šių sričių laipsniškas integravimas į geografines programas, kur tai dar nėra padaryta.
- Programa padės informuoti visuomenę vystymosi klausimais ir skatinti su vystymusi susijusį švietimą ES, įtvirtinti vystymosi politiką Europos visuomenėse, sutelkti didesnę visuomenės pritarimą ES kovai su skurdu ir teisingesniems santykiams tarp išsivysčiusių ir besivystančių šalių, pakeisti ES vyraujančias nuostatas dėl klausimų ir sunkumų, su kuriais susiduria besivystančios šalys, ir dėl jų tautų bei skatinti socialinį globalizacijos aspektą.
- Programa parems koordinavimo ir suinteresuotųjų šalių bei ES institucijų sąveikos stiprinimo priemones, siekiant palengvinti tinklų kūrimą ir sąveiką.
- Programa galės paremti suinteresuotųjų šalių iniciatyvas tų šalių gebėjimų ugdymo procese, kalbant apie dalyvavimą politikos debatuose ir teikiant pagrindines paslaugas (sveikata, švietimas, darbas, saugumas, įskaitant konfliktų prevenciją, pasirėmimas nelaimėms ir t. t.) vietos lygmeniu situacijose, kuriose negalima naudoti geografinių programų arba kai būtini naujoviški metodai. Tai, kad programa leidžia dalyvauti įvairiems valstybiniams ir nevalstybiniams subjektams iš ES ir iš šalių partnerių, suteikia jai papildomos naudos.
- Visose srityse ir papildant geografines programas, programa parems suinteresuotųjų šalių iniciatyvos teisę finansuojant jų pačių iniciatyvas, o ne išsamiai apibrėžiant veiklą, kurią jie turėtų remti kaip „įgyvendinantys partneriai“. Tačiau svarbu, kad programa padeda išlaikyti pakankamą darną su kitais EB remiamais vystymosi veiksmais ir šalių partnerių vystymosi strategijomis, remiamomis geografinėmis

⁶ Sudėtingos partnerystės situacijos yra apibrėžiamos kaip tokios, kuriose dėl vienos iš toliau nurodytų priežasčių įprastos bendradarbiavimo priemonės negali būti visapusiškai panaudotos paremti iniciatyvoms, kurių imasi kitos nei centrinė valdžia suinteresuotosios šalys: 1) šalys, kuriose bendradarbiavimas buvo sustabdytas, 2) šalys, kurių valdžios institucijos nėra išsipareigojusios siekti skurdo mažinimo tikslų ir kitų pagrindinių vystymo politikos principų, įskaitant gerą valdymą ir pilietinės visuomenės bei decentralizuotų institucijų dalyvavimą, 3) šalys, kuriose beveik nevyksta dialogas dėl dalyvavimo vystymesi skatinimo.

programomis. Turėtų būti siekiama šios teminės programos ir kitų EB finansuojamų programų kuo didesnio papildomumo⁷.

3. TEMINĖ PROGRAMA

3.1. Taikymo sritis

Šiame komunikate pateikiamos su šios programos taikymo sritimi susijusios bendrosios politikos gairės. Daugiamečiame teminiame strateginiame dokumente⁸ šios gairės bus patikslintos ir, siekiant orientuoti programą, bus nustatyti skirtingų lygmenų (šalys, intervencijos rūšys ir su subjektais susiję klausimai, pavyzdžiui, bendro finansavimo lygiai ir valstybinių subjektų tinkamumo sąlygos) prioritetai.

Ši programa bus pirmiausia skirta intervencijoms vietoje ir bus pirmiausia įgyvendinama besivystančiose šalyse ir regionuose, kuriuose pagal geografines programas neteikiama jokia parama arba finansiniai asignavimai nevalstybiniams subjektams ir vietos valdžios institucijoms dėl silpnos politinės valios, arba subregionuose, kuriems neprieinama šalies programa, arba pasibaigus konfliktams ir sudėtingų partnerysčių, silpnų valstybių, politinio nestabilumo ir t. t. atvejais.

3.1.1. Reikalavimus atitinkantys subjektai

Pagal programą finansavimo reikalavimus atitiks įvairūs pelno nesiekiantys subjektai iš ES ir šalių partnerių. Tikimasi, kad jie galės sutelkti piliečius vystymuisi, atkreipti dėmesį į gyventojų poreikius, veikti skaidriai ir atsakingai bei įrodyti savo specialią kompetenciją.

Pagal programą finansinę paramą gali gauti visų rūšių nevalstybiniai subjektai, įskaitant NVO, profesines sąjungas, aplinkosaugos palaikymo grupes, universitetus bei politinius fondus ir t. t. Be to, vietos valdžios institucijos gali gauti finansinę paramą veiklai specialiose situacijose su sąlyga, kad jos gali pagrįsti papildomą naudą ir kad ši veikla negali būti įgyvendinama pagal geografines programas.

Daugiamečiame teminiame strateginiame dokumente šis labai platus į subjektą orientuotas požiūris bus patikslintas. Gali būti apibrėžti tikslesni tinkamumo kriterijai įvairiems subjektams pagal jų atitinkamą sukuriama papildomą naudą, gebėjimus ir ypatingus poreikius bei apribojimus (taip pat ir finansiniu lygmeniu), siekiant įgyvendinti teminiame strateginiame dokumente nustatytus prioritetus. Pagal intervencijos prioritetus teminiame strateginiame dokumente arba jį įgyvendinančiuose dokumentuose gali būti nurodyta įvairių subjektų galimybių gauti finansavimą tvarka (bendro finansavimo procentinė dalis, veiklos rūšys ir t. t.). Bus atsižvelgiama į tai, kad subjektai gali atitikti finansavimo reikalavimus pagal kitas EB finansuojamas programas.

⁷ Šiame dokumente darna reiškia tai, kad veiksmas nesumažina kitų veiksmų (toje pačioje arba kitoje srityje) veiksmingumo arba poveikio; papildomumas reiškia darbo pasidalijimą, pagrįstą kiekvieno subjekto teikiama papildoma nauda.

⁸ Atitinkami DCECI ir ENPI straipsniai.

3.1.2. Reikalavimus atitinkančios intervencijų rūšys

Teminėje programoje bus gerbiamos reikalavimus atitinkančių subjektų iniciatyvos teisės teikiant jiems finansinę paramą trims intervencijų rūšims įgyvendinti:

- didžiąją finansinių asignavimų dalimi bus remiamos intervencijos besivystančiose šalyse ir regionuose, kuriomis 1) stiprinamas vystymasis dalyvaujant, 2) remiami atitinkamų subjektų gebėjimų ugdymo procesai šalies arba regioniniu lygmeniu, 3) skatinami abipusio supratimo procesai. Ši intervencijų rūšis apims pagal situaciją veiklą, kuria lengvinamas aktyvus piliečių dalyvavimas vystymosi procesuose ir stiprinamas jų pasirengimas imtis veiksmų;
- informavimas ir su vystymusi susijęs švietimas ES ir stojančiose šalyse;
- koordinavimas ir keitimasis informacija tarp pilietinės visuomenės ir vietos valdžios institucijų tinklų, jų organizacijose ir tarp įvairių rūšių suinteresuotųjų šalių, dalyvaujančių Europos viešosiose diskusijose vystymosi klausimais.

Daugiamečiame teminiame strateginiame dokumente bus išsamiau apibrėžti šiose skirtingose srityse vykdomų veiksmų prioritetai atsižvelgiant į geografines programas, tačiau nepateikiant labai griežtos sistemos, kad būtų gerbiama subjektų iniciatyvos teisė remiant jų pačių iniciatyvas.

Visos šios veiklos rūšys gali būti įgyvendinamos vienoje arba daugiau nei vienoje šalyje regioniniu lygmeniu arba keliuose regionuose. Jos visos gali būti finansuojamos remiant atskirus projektus.

3.1.3. Geografinė aprėptis

Pagal „Europos bendrą sutarimą dėl vystymosi“ intervencijos visose į valstybių pagalbos vystymuisi (VPV) gavėjų sąrašą įtrauktose besivystančiose šalyse atitiks finansavimo reikalavimus pagal šią teminę programą⁹. Šioms šalims taikomos DCECI bei ENPI priemonės.

Šalies tinkamumo bendrieji kriterijai bus patikslinti daugiamečiame teminiame strateginiame dokumente. Į juos gali būti įtraukti prioritetinių šalių ir regionų nustatymo kriterijai.

ES valstybės narės ir stojančiosios šalys bus įtraukiamos į teminės programos geografinę aprėptį tik intervencijų informavimo ir su vystymusi susijusio švietimo bei koordinavimo veiklos srityse atveju.

3.2. Programavimo principai

Komisija, laikydamasi komitologijos procedūrų, priims sprendimą dėl teminių strateginių dokumentų (programavimo dokumentų) ketveriems metams (2007–2010 m.) ir vėliau

⁹ EBPO Pagalbos vystymuisi komitetas turi patvirtinti valstybių pagalbos vystymuisi (VPV) gavėjų sąrašą 2006 m. balandį. Europos Sąjungos Taryba, dokumentas Nr. 14820/05, 2005 m. lapkričio 22 d.

trejiems metams (2011–2013 m.). Juose bus išsamiau apibrėžti kriterijai atrenkant prioritėtines šalis bei regionus ir nustatant veiksmų prioritetus. Svarbiausios suinteresuotosios šalys prireikus bus įtraukiamos į įvairius programavimo ciklo etapus.

Remdamasi šiuo daugiamečiu programavimu, Komisija parengs metinius veiksmų planus, kuriuose bus nurodyti remtini prioritetiniai veiksmai, konkretūs tikslai, tikėtini rezultatai ir orientacinės sumos.

Dėl tarpinės peržiūros bus atliktas išorinis veiksmų vertinimas pirmuoju trejų metų laikotarpiu (2007–2009 m.), prisidedant prie pasirengimo antrajam teminiam strateginiam dokumentui (2011–2013 m.). Ataskaitos bus perduodamos valstybėms narėms bei Europos Parlamentui ir aptariamoms kartu su jais.

Programa įgyvendinama pagal 2000 m. išorės paramos valdymo reformą, kurioje numatoma, *inter alia*, prireikus dalį atsakomybės už valdymą perduoti delegacijoms. Be to, Komisija priims visos Komisijos NVO apibrėžtį ir sukurs NVO duomenų bazę, leidžiančią Komisijos pagrindinės būstinės ir delegacijų tarnyboms lengvai gauti kiekybinę ir kokybinę informaciją apie bet kurį Bendrijos NVO partnerį.

Siekiant užtikrinti geografinę įvairių programavimo etapų darną, teminiame strateginiame dokumente bus analizuojama parama, suteikta pagal taikymo sritį panašioms intervencijoms pagal geografines arba temines programas, tačiau taip pat pagal kitas susijusias biudžeto eilutes, kurias valdo EB. Kiek įmanoma tokia pati analizė turėtų būti atlikta dėl intervencijų, kurias remia valstybės narės ir kitos pagalbos teikėjos. Į tai reikėtų atsižvelgti šalių ir regionų, kuriems skiriamas pagrindinis dėmesys, strateginiuose dokumentuose ir pateikti juose išsamų visų finansinių priemonių ir programų vaizdą.

3.3. Tikslai

Programa yra visų pirma vystymosi politikos priemonė. Ir bendrieji, ir kiekvienos reikalavimus atitinkančios veiklos rūšių tikslai yra suderinami su naująja deklaracija dėl ES vystymosi politikos „Europos bendru sutarimu dėl vystymosi“¹⁰. Pirmasis ir pamatinis tikslas yra skurdo panaikinimas darnaus vystymosi kontekste, įskaitant Tūkstantmečio vystymosi tikslų (TVT) siekimą. Kiti pagrindiniai tikslai (kaip apibrėžta Europos bendrame sutarime) apima gerą valdymą ir žmogaus teises, kurie aprėpia įvairius sektorius ir yra įtrauktini į intervencijas šalyse partnerėse. Įvairios intervencijų rūšys turėtų prisidėti prie šių tikslų įgyvendinimo tokiu būdu:

- Intervencijos šalyse partnerėse ir regionuose skatins integruotą ir galimybes daryti įtaką teikiančią visuomenę. Tikslai bus 1) pasiekti gyventojus, negalinčius gauti pagrindinių paslaugų ir išteklių bei neįtrauktus į politikos formavimo procesus, 2) stiprinti pilietinės visuomenės organizacijų gebėjimus šalyse partnerėse, siekiant palengvinti jų dalyvavimą apibrėžiant ir įgyvendinant darnaus vystymosi strategijas, 3) palengvinti valstybinių ir nevalstybinių subjektų tarpusavio sąveiką įvairiose situacijose. Dėmesys bus skiriamas nustatyti subjektus, atstovaujančius ypač marginalizuotoms ir pažeidžiamoms grupėms, ir nukreipti veiksmus į juos.

¹⁰ Europos Sąjungos Taryba, dokumentas Nr. 14820/05, 2005 m. lapkričio 22 d.

Intervencijos taip pat gali apimti veiklą, kurios tikslas – stiprinti piliečių pasirengimą imtis veiksmų, ginti savo teises ir dalyvauti politinėse diskusijose vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis.

- Su vystymusi susijusia informavimo ir švietimo veikla ES bei stojančiose šalyse siekiama padidinti Europos gyventojų sąmoningumo vystymosi klausimais lygį. Šia veikla siekiama sutelkti aktyvų Europos visuomenės pritarimą skurdo mažinimui ir darnaus vystymosi strategijoms šalyse partnerėse bei teisingesniems santykiams tarp išsivysčiusių ir besivystančių šalių, bei sustiprinti pilietinės visuomenės, kaip pažangos ir kaitos veiksnio, vaidmenį.
- Koordinavimo veikla tarp pilietinės visuomenės tinklų, jų organizacijose ir su ES institucijomis siekiama veiksmingesnio bendradarbiavimo skatinant sinergiją ir užtikrinant struktūrinį dialogą. Koordinavimas padės padidinti suinteresuotųjų šalių patikimumą, matomumą ir įtaką.

3.4. Prioritetai

Siekiant teminės programos tikslų gali būt išskirti tokie bendrieji prioritetai:

- Palengvinti suinteresuotųjų šalių dalyvavimą nepalankiose situacijose, pavyzdžiui, sudėtingų partnerystių, nestabilių situacijų, konfliktų, pilietinių visuomenių subjektų statuso nebuvimo, prasto valdymo ir t. t. atveju.
- Stiprinti gebėjimų ugdymo procesus ir skatinti aktyvesnį dalyvavimą vystymesi šalyse partnerėse ir regionuose.
- Skatinti geografines programas papildančias tarpvalstybines ir regionines iniciatyvas ir suinteresuotųjų šalių ryšius ir sąjungas.
- Puoselėti kokybiškas ES ir šalių partnerių įvairių suinteresuotųjų šalių partnerystes.
- Remti iniciatyvas, kurios stiprina darbdavių ir darbuotojų organizacijų gebėjimų kūrimą, skatina socialinio dialogo mechanizmų ir struktūrų steigimą bei palaiko didesnę socialinių partnerių laisvę nepalankiose situacijose.
- Lengvinti aktyvų piliečių dalyvavimą informavimu ir su vystymusi susijusiu švietimu, palaikymu ir kampanijomis.
- Pasirūpinti tuo, kad švietimas vystymosi srityje būtų nuoseklus ir vaikai bei jaunimas turėtų galimybę juo pasinaudoti.
- Stiprinti suinteresuotųjų šalių organizacijų dialogo ir keitimosi informacija struktūras skatinant tinklų kūrimą ir pasikeitimą geriausia praktika bei Šiaurės ir Pietų bei Pietų ir Pietų santykius.

PRIEDAS

ANNEX - SUMMARY OF PAST EXPERIENCE

Different types of stakeholders (non-state actors and local authorities) other than central governments both from the EU and partner countries are eligible for funding under thematic and geographic programmes. They are expected to be able to mobilize citizens for development, to address the needs of the population, to operate in a transparent and accountable manner and to prove their specific competencies. These actors implement their own initiatives, but also act as “implementing partners” for pre-defined thematic and geographic priorities. Eligibility in this context has been limited to non-profit making activities and this criterion should be upheld. Profit making activities should not be eligible for funding under the programme since other specific instruments are available for them.

Civil society organisations and networks from the EU, particularly development NGOs, have been involved for years in regular policy dialogue and consultation within the EU. Their initiatives and interventions, funded by the EC, have shown NGOs’ added value both in the EU and in partner countries, by contributing to development policy objectives and supporting capacity development processes. Supporting NGOs has brought innovative approaches and partnerships in civil society to the development process. Compared to public institutions, NGOs are in a better position to reach and give voice to the grassroots. Their capacity to work and effectively deliver even in the most difficult environments, as well as their ability to mobilise EU constituencies in support of development policy issues, are also part of their contribution to the development process. The European Parliament has underscored the specific and irreplaceable role and the utility and effectiveness of NGOs’ development activities, stressing their crucial work in favour of disadvantaged groups in the developing countries, the need to maintain their freedom of action, and the essential role they play in promoting human rights and grassroots democratisation¹¹.

More recently, economic and social partners and interest groups have emerged in the process, very actively and constructively supported by the European Economic and Social Committee and by local and regional authorities from the EU, with the progressive involvement of the Committee of the Regions, plus other actors, such as political foundations and universities, and their respective networks. Although their access to EC funding and involvement in programme implementation have been limited so far, they advocate specific and differentiated issues that are relevant to the development agenda and participate in development policy dialogues and consultations both in the EU and partner countries.

In addition to geographical programmes and humanitarian assistance, different actors have access to a number of thematic budget lines (EIDHR, food security, environment and tropical forests, anti-personnel mines, gender, and health) and to the Rapid Reaction Mechanism. Among these various instruments, the NGO co-financing budget line,

¹¹ Resolution of 14 May 1992 on the role of NGOs in development cooperation (OJ C 150, 15.6.1992).

created in 1976, best symbolises the partnership between the EU and NGOs on development cooperation. Its size has gradually increased, from EUR 2.5 million to EUR 200 million a year. Since 1979, 10% of the total allocation has supported awareness raising and development education interventions.

Since 1998, the legal basis for the NGO cofinancing budget line is Council Regulation (EC) 1658/98. It fosters quality partnerships for development objectives between NGOs from the EU and civil society organizations in developing countries, so that the budget line preserves the right of initiative in developing countries and allows active participation by European citizens in the development process. Under the Regulation, the budget line cofinances with European NGOs: (i) operations aimed at meeting the basic needs of the poorest sections of the population in developing countries, (ii) schemes to raise European public awareness of development issues in developing countries, in particular relations between developing and developed countries, (iii) measures to strengthen cooperation and coordination between NGOs in the Member States and between such NGOs and Community institutions. The Commission evaluated the instrument after three years, i.e., in mid-2001.¹²

Since the EU's enlargement to ten new member states on 1 May 2004, NGOs from new Member States have had access to funding under the budget line. In addition, awareness raising and development education interventions in and involving NGOs from the new Member States have become a strategic priority in this field. NGOs from new Member States have encountered certain difficulties in obtaining financial support for their initiatives, mainly for reasons linked to their sometimes limited management capacity and knowledge of procedures. With a view to strengthening cooperation and supporting information-sharing among EU NGOs, projects such as TRIALOG and DEEEP have been set up.

The Decentralised Cooperation budget line aims at similar objectives. Following the conclusions of 2003 external evaluation¹³, carried out before the relevant legal basis was extended¹⁴, it was decided that operations and initiatives supported under this heading would be targeted on situations of difficult partnerships and that Delegations would manage these activities, through calls for proposals adjusted to the situation of the country concerned. In order to ensure flexibility, priority was given to supporting decentralised cooperation actors' own initiatives. Compared to NGO cofinancing, the decentralised cooperation budget line involves much less financial resources (around EUR 6 million a year), is not limited to NGOs from the EU, but open to all types of civil society organisations and local authorities from both partner countries and the EU, and provides financial support to interventions in the field. Finally, its focus is on situations involving difficult partnership, when other instruments cannot be used, and the management is the responsibility of EC Delegations in selected countries.

¹² Report 12/2000 – ref. 951568.

¹³ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament: Overall assessment of the operations financed by the Community under the Regulation on decentralized cooperation, COM (2003) 412 final, 11.07.2003.

¹⁴ Regulation (EC) No 1659/98 on decentralised cooperation, amended and extended by Regulations (EC) No 955/2002 and (EC) No 625/2004 of the European Parliament and of the Council.

In the light of past experience, the different evaluations and discussions with the different parties involved, the potential of the strategic partnership between the EC and stakeholders other than central governments appears to be under-utilised. In this context:

- Project cycle management is considered to be heavily dominated by the selection process (which has become increasingly complex, particularly with the introduction of calls for proposals) and has neglected project monitoring, which has been reduced to monitoring contract and budget issues.
- The selection process has been primarily conceived to rationalise the workload created by the huge amount of proposals received every year as well as to ensure equal treatment and transparency. Strategic policy considerations have not completely been integrated in this process. The process is mainly based on the analysis made of the proposals by independent experts, without giving enough importance to the overall policy priorities decided by the Commission.
- Timeframes in the decision-making process, from the call for proposals to the financial decision, are considered to be too long, which jeopardizes the relevance of the initiative and generates frustration amongst applicants. More generally, the timing, stability and predictability of the calls for proposals should be improved.
- The formal requirements currently applied in calls for proposals represent a substantial administrative burden for the applicants and for Commission staff.
- The different abilities, needs, constraints and sizes of various types of actor should ideally be reflected in the conception of strategies and the selection process (e.g. by using local languages for calls for proposals or for information, and putting in place different kinds and sizes of funding mechanisms according to the capacity and needs of each type of stakeholder).
- Evaluation reports presented by grant beneficiaries should not only describe the activities carried out but also show clearly what effects the intervention has had on targeted populations and beneficiaries.
- The role of the Delegations is considered to be too low-key. They should play the most important part in the selection process and be in charge not just of project monitoring but of raising the awareness of the local population and providing it with information.
- Some modifications of existing rules may be necessary to ensure better involvement of actors from new Member States. They may encounter certain difficulties in obtaining financial support for their initiatives, mainly for reasons linked to their sometimes limited management capacity and knowledge of procedures.

The Commission is currently engaged in exploring new approaches to selection procedures, with a view to both reducing the administrative burden and facilitating access to funding for small NGOs.